

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a **SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT** Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egyívnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST.

Szentkirályi-utca 28b sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetéseknek:

egész oldal ... kor. 32. — negyed oldal ... kor. 8

fél oldal ... " 16. — nyolczad oldal " 4

A 60 fillér helyegyetlen két a hirdető fizeti.

A díjak előre beszündendők a Szent-István-Társulathoz.

Az osztálytanítóknak a kántorságban való segédkezési kötelezettsége.

Az 1893 évi XXVI. t.-cz. rendelkezése szerint tulajdonképen segédtanító már nincs. Ilyenekül csak azok tekintetnek, a kiket egyes kántortanítók alkalmaznak saját helyettesítésük gyanánt.

Ma tehát tényleg minden tanító, ki nem egyúttal kántor is, önállósított osztálytanító.

Nem czélem azt fejtegetni, vajjon ezen önállósítás mennyivel fejlettebb kiválalmaknak felel meg, de erősen tagadom, hogy ezen önállósítás folytán az osztálytanító teljesen függetlenített volna az egyházi, t. i. a kántori teendőikben való segédkezéstől. Pedig ma már az osztálytanítók ellenkező véleményben vannak, holott ha a történelmi alapot veszem zsinórmértékül, kétségkívül nyilvánvaló, hogy akár az önállósított, akár az újabban szervezett tanítói állásokon működő osztálytanítók igen is kötelesek a kántortanítókra, ha azok akadályozva volnának, helyettesíteni, vagy bokrosabb teendők közben nekik segédkezni.

Erre nézve irányadóul szolgálhat a bíbornok hercegprimás ő főmagasságának az 1898. évi II-ik körlevelében 689. sz. a. közzétett elvi jelentőségű azon kijelentése, a mely szerint: *«figyelembe veendő azon körülmény, hogy a segédtanítók rendszerint kántorsegédi minőségben is működnek és hogy az ezen minőségükben vállalkra néhezető kötelezettség alól az önállósítás által föl nem menthetők»*. A kötelezettség alól az államsegély alapján sem vonhatók el, mert az államsegély a tanítók fölötti rendelkezést sértetlenül meghagyja az illetékes egyházaságok jogkörében és a megfelelő törvényes rendelkezések keretében.

De nem vehetők ki a kötelezettség alól az oly osztálytanítók sem, kik újabban rendszeresített állásokon működnek és pedig azon egy okból, mivel mint a múltban, úgy a jelenben is az állások szervezése míg egyrésztől mindig az iskola-fenntartó jogköréhez tartozott, másrésztől az újból

szervezett állás akkor is, most is tulajdonképen a munkamegosztás czeljából szerveztetett, a mely munka egyúttal a kántorságban való helyettesítésre és segédkezésre is átháramlott.

De eltekintve attól, hogy elvileg az egyház iskoláiban alkalmazott világi férfitanerő egyúttal kántori is, már abból a szempontból sem menthető fel a kántori kötelezettségek teljesítése alól, mert annak gyakorlására, nemcsak nemes szórakozásból, hanem a zenében, az énekekben való folytonos önképzés szüksége és az esélyekkel szemben való várakozásból is utalva van.

Panaszkodnak kántortanítóink, hogy az osztálytanítók önállósításuk folytán fölmentve érzik magukat a kántorságban segédkezni.

Ezen panaszoknak elejét kell venni mindenütt, a hol a méltányosság megkívánja. Mert az is igaz ám, hogy az osztálytanító csak azon esetben kötelezhető a kántorságban való segédkezésre, ha arra szükség van. Egyébként nem, mert a kántortanító teendőiért külön díjazásban is részesül.

A méltányosságból kivált esetek: 1. a kántortanítónak az akadályoztatása, mely önhibáján kívül esik. 2. A miséknek és litániáknak orgonával felváltva való kíséréte. 3. Nagyobb ünnepek alkalmával az énekekben való segédkezés.

Hogy ezen kötelezettségek a nagyszünet alatti is értendők, azt természetesnek fogja találni mindenki, jóllehet a méltányosság nem zárja ki azt, hogy az osztálytanítónak az egész szünet teljesen függetlenül rendelkezésére bocsáttassék.

Egyébként ott, a hol a kántortanító mellett több osztálytanító is van, az egymás és a kántortanító iránt viseltető tisztelet és szeretetből kifolyólag már erkölcsileg is kötelezve érezhetjük magunkat arra, hogy a kántortanítót felváltva helyettesítsük és esetleg neki segédkezzünk. És különösen a tanítói karnak fiatalabb nemzedéke tartozik ezzel öregebb és így hamarabb kifáradó kántortanító kartársának.

Abban az időben, mikor mi, kiknek firtjei erősen öszülnek és az idők által vésett ráncok mindinkább bevésodni kezdenek, praceptorok

vulgo segédtanítók voltunk, haj dehogyan nem miénk kész örömett princípálisunknak segédkezni vagy őt helyettesíteni. Nem csak örömmünk volt benne, hanem büszkeségünk is. Ma úgy látszik, telér, nyög, soknál pedig talán szegény is. Pedig hát abban az időben a praceptoroknak sokkalta kevesebb szünetük volt, mint a mostani osztálytanítóknak és mennyivel több dolguk!

Nekem az az élet még ma is szépen tetszik s miért? mert volt bennünk idealizmus. S ma? majd mindenütt sentimentalizmus. Ugyan hagyjunk föl már vele s legyen bennünk már több idealizmus hivatásunk teljesítésében.

Mult évben voltam egy helyütt egy vendégszerető kántortanító barátomnál ebéden.

Ebéd után beharangoztak litániára. De a mint megkezdült a harang, fölkeltem szomszédra, egy igen művelt és szeretetreméltó tanítónő és oda szökt a kántortanítónak: «Főtanító ur kérem, elvezethetem a litániát?» «Szívesen, édes gyermekem.» Es szellett a templomba.

Melabus orgona hangja mellett oly szép volt a leány esengő éneke: Uram irtalmazz nekünk.

Uram! ez főtanítónő volt. Mennyivel több kötelessége van e tekintetben a férfi-tanítóknak, az ifjúknak?!

Esztergom.

Bertalan Vincze.

A Szent-István-Társulat a katolikus nevelés szolgálatában.

Kaposi József igazgatói jelentése.

Ugyanakkor, amikor Fraknói Vilmos dr. ezimzetes püspök úr munkáját és könyvjegyzékünket a postára bízta, fölterjesztést intéztünk külön a nagyméltóságú védnöki kar tagjaihoz s abban Társulatunknak, kiadványainknak és nyomdánkunk körleveléig való ajánlásaért folyamodtunk. Arra kértük kiválóképen kegyes védnökeinket, hogy a katolikus iskolák tanítóinak, vezetőinek és felügyelőinek újból lelkükre kössék azt az imám — sajnos — több helyen feledésbe ment püspöki utasítást, mely szerint katolikus iskolákban esakis a Szent-István-Társulat tankönyvkiadványait szabad használni vagy pedig oly idegen kiadványokat, melyek a Társulat kebelében működő tankönyvvizsgáló-bizottság részéről jóváhagyást nyertek. Örömmel jelentem, hogy alázatossággal kegyes védnökeink kegyesen megállgatták s Társulatunkat körleveleinkben a főtisztelendő papság, a tanítók és hívek figyelmébe a legmég-gelbben ajánlották. Ezáltal csupán a bíboros hercegprímás ő eminenciájának folyó évi ötödik számú körlevelére utalok, mely Társulatunkról ilyenképen nyilatkozik:

«A katolikus irodalom művelésére és terjedésére minél szélesebb körökben leendő terjesztésére alakult «Szent-István-Társulat» keletkezése óta állandóan komoly igyekezettel törekedett feladatainak megfelelni. Ujabbban azonban, főleg mióta saját házában berendezkedett, hat-

ványozott buzgalmat fejt ki céljainak megvalósítása érdekében. Oly nyomdája, könyvkötészete, betűöntődéje van, mely a legfokozottabb igényeknek is megfelel. Kiadványaival kielégíteni törekszik mindenféle szellemi szükségletet. Megérdemli ennél fogva e virágzó irodalmi intézetünk, hogy hathatós támogatásban részesüljön. Midőn azért is a Társulatot a ft. papság különös figyelmébe ajánlom, egyúttal megújítom azon már többször hangsúlyozott rendeletet, hogy a katolikus iskolák tankönyveiket a Szent-István-Társulat kiadásában megjelentsék, vagy legalább is azon munkák sorából válasszák, a melyek a Társulat tankönyvjegyzékében szerepelnek. Így kívánják ezt a katolikus iskolák számára a nm. püspöki kar által kibocsátott «Utasítások» is, a melyeknek intézkedéseire ez alkalommal is főlhivom a ft. papság figyelmét. A tankönyveken és sok más hasznos olvasmányon kívül százakra menő «Nepiratka» is jelent meg a Társulat kiadásában. Ezek terjesztését szintén melegen ajánlom. Végül megjegyzem, hogy a Társulat mindennemű nyomdai munkát vállalt és jutányos árak mellett igen izléses kiállításban igyekszik szállítani».

Meg vagyok győződve, hogy az ilyen és ehhez hasonló magas helyről jövő ajánlatok hováhamar mindenféle megtermék áldásos gyümölcsüket.

(Folyt. köv.)

Kalkulus a népiskolában.

2. Az érdemjegyzés időrabló művelet.

Az érdemjegyzés az egy-egy tantárgyra eső foglalkozási idő bizonyos részét elvonja, leköti. Hogy gyakorlatiasan bizonyítsunk, tegyünk egy számítást.

Vesszük egy osztott iskola 3. osztályát 40 tanulóval. Tantárgyat a földrajzot. Tervünk ez: az új anyag tárgyalására lekötjük a második félórát: az elsőben begyakoroljuk vagy kikérdezzük, avagy kikérdező ismételjük a régi leckeit, rajzoltatunk, utaztatunk stb. A közvetlen foglalkozás elvének megvalósítása mellett minden gyermeknek felelnie kell. Egy felelet időtartama átlag háromnegyed perc. Ebből zavaró incidensek elintézésére s ha a felelés a fal térképén vagy táblánál történik, a ki- és bejutással járó idővesztésre leütünk 5 másodpercet, a tiszta átlag: 40 másodperc. (Természetes, ezt a valóságban így kimérni nem lehet, de a különböző individuumokra való tekintetből nem is szabad. Ez a számítás itt pusztán kuriózumként szerepel.)

Ezen terv keretében az egy feleletre számított időátlagot esőkéntöleg befolyásolja, ha az érdemjegyzést is tekintetbe vesszük.

Ha tudni akarjuk, hogy ez esetben mi történik, akkor az érdemjegyzés híveinek szempontjából kell vizsgálnunk.

Ezen nézőpontból az érdemjegyzés műveletében három mozzanatot találunk. E mozzanatok:

a) a megfontolás.

bi a bejegyzés.

a kísérő megjegyzések.

A 10 pontra nézve magyarázatul meg kell jegyezni, hogy a mondott szempontból, a kalkulusnak csak úgy van nevelői hatása, ha esetenként fölvilágosítjuk a felelőt a kapott érdemjegyről s ezt egy buzdító vagy feddő ítélettel kísérjük.

Minden mozzanat bizonyos időnek felel meg. Így a megfontolásra vehetünk átlag 3 másodpercet, a bejegyzésre egyet, a kísérő megjegyzésekre kettőt. E szerint egy érdemjegyírásra 6 másodpercet.

A kalkulus használata tehát minden felelet átlagos időtartamát 34 másodpercire zsugorítja. Ez az idővesztés magában esekélynek látszik, de már a feleletnek időtartamához viszonyítva, figyelemre méltó, mert a tiszta átlagnak hetedrészét teszi. Arányai csak összetételeiben tűnnek ki igazán.

Idővesztés:

1 feleletnél 6 mp.,

1 földrajzi órán 40 feleletnél 240 mp. = 4 p.,

1 év alatt (36 hét = 72 óra): 17.280 = 288 p. = 4 ó, 48 p.

Ez a 12 perc hiján 5 tanítási óra egy tantagnál félhónapi veszteséget jelent. Méltó a megfontolásra: vajjon lehetséges-e, jogos-e kivált a tanuló szempontjából a foglalkozási időnek ilyenén kisajátítása?

Talán számításbeli túlzással vádolhatnának némelyek a kalkulus-pártiak közül. Mit sokallanak, kérem? A harmadik mozzanatra szánt két másodpercet?

Elengedem.

Sok a bejegyzésre vett egy másodperc?

Jó! Vessük el a felet!

Csupán a megfontolásra vett időhöz ragaszkodom makacsul, állhatatosan. Sőt éppen az Önök érdekében járok, ha azt javaslom, hogy duplazzuk meg e tételt, nehogy a «gyöngye» szívében kétség támadjon az érdemjegyek igaz méltó (!) iránt.

Nem «fogás», a mit mondok. En, a nem-kalkulus-párti, hirdetem, hogy az érdemjegyírás nem oly könnyű föladat, a milyenek látszik. Száz gyermek közül kettő sem felel ugyanegy tárgyból teljesen egyformán. Úgy hogy már ebből a szempontból is minden felelet új és sajátos elbírálást kíván. Azután csak egy feleletnél 10–20, esetleg 20–25-féle körülményt kell mérlegelnünk. A tudás mértéke, a felelet formája és módja, a felelet anyag rész minősége; a tanuló tehetsége, gondolkodásának gyors vagy lassú tempója, vérmérséklete, hangulata; ezekkel szemben a tanító kedélyállapota, kérdésének erős vagy halk hangja, a kérdés szabatosága; továbbá ezek mellett az enyhítő vagy súlyosító körülmények: beszédészervi hibák, nyelvi nehézségek, az időjárás túlságai, figyelemeltérítő külső zajos incidensek, megátalkodottság, iskolakerülés, figyelmetlenség és több efélék:

ezek mind többé-kevésbé befolyásolják, módosítják a felelet minőségét, emelik vagy leszállítják értékét. S e főmérdek körülményt mind mérlegelni kell az érdemjegy bejegyzése előtt, a mi annál nehezebb föladat, mert a százele fokozatú és minőségű tudást öt kategóriába kell beszozorítani.

Nos, nem jó lesz, ha a megfontolásra vett időt megkészserezzük?

Ugyan dícselkedhetik-e valaki közülünk akkora művészettel és oly mélységes bölcseséggel, hogy a legfinomabb árnyalatok által kombinált körülmények szertelen sokaságának összevetéséből alkotandó helyes, igazságos ítélethez hat pillanatot soknak találjon?

Az érdemjegyzés tehát, ha alapos megfontolással történik, ez pedig a helyes ítéletnek elengedhetetlen föltétele, kizárja a gyorsaságot. Am ha elvonjuk a meggondolást, megkapjuk a gyorsaságot; de akkor az ítélet megdönthetetlen bizonyossággal elveszti legfőbb kritériumát: a helyességet. A helytelen ítélet pedig bizonytalan, igazságtalan, rossz ítélet. Eredménye: az érdemjegy is hajszálíg hasonló hozzá.

Baja,

Novoth István.

(Folytatása következik.)

A kath. tanító és tanítónőképző-intézetek rendtartásának tervezete.

(Javaslat.)

24. §. Bárminemű magánfoglalkozásra, pl. ha a növendék magát valamely irányban az intézetben kívül önjajta képezni, vagy tanítás elvállalására az engedélyt egyedül az igazgató adhatja meg. Ha valaki ingyenes jövedelmében részesül, tartozik azt az igazgatónak bejelenteni.

25. §. Nem szabad más jószágát megsérteni, vagy azt igazságtalan módon elsajátítani és elrejení. A topás kizáratással büntetetik.

26. §. Cserélni, pénzt kölcsönözni, a ruhaneműeket vagy más tárgyakat elzálogosítani különösen tiltva van. Pénzgyűjtés az iskolában bármily célra csak az igazgató bejegyzésével eszközölhető.

27. §. Egyesületeket az intézet kebelében csak az igazgató engedélyével lehet alakítani, gyűléseket pedig a növendékek sem az intézetben, sem azonkívül nem tarthatnak, hacsak erre az igazgatótól előzetesen engedélyt nem kaptak. Idegen egyesületek vagy társulatok tagjai a tanítójelöltek nem lehetnek, valamint az igazgatótól nem engedélyezett jelvényeket sem viselhetik.

28. §. Az áldásos közszellem megteremtése és ápolása céljából a korosabbak és jobb lelkületűek mindenkor iparkodjanak a fiatalabbaknak és könnyelműeknek jó példát adni és őket a fegyelmi szabályok megszegésétől minden áron visszatartani.

29. §. A büntetés nemei: megintés négy szén között, megintés az osztály előtt, az igazgató, aztán a tanári értekezlet elé idézés, jövedelményektől való megfosztás és az intézetből való kizáratás.

A szülői házban lakó tanítójelöltekre nézve ugyanazon szabályok érvényesek, melyek a szállásadónál lakó, vidéki tanulóakra vonatkozólag megállapítottak. Hogy a helyben lakó szülők időszakonként fölkeressék az igazgatót, tölegyermekeik magaviselete- és tanulmányi előmeneteléről tájékozást szerzendők, az ill. tők érdekében nagyon kívánatosnak mutatkozik.

A künnlakó és a szülői házban tartózkodó növendékeket a fölügyelő tanárokon kívül az igazgató és a tanári testületnek többi tagjai is bármikor meglátogathatják.

30. §. A pécsi tanítóképző-intézet növendékeit ezen egyelmi szabályok a szünidők tartama alatt is kötelezik, s tőlük főzések és azokat, tartoznak az illető pébános urakkal magukat bemutatni, és ezen egyelmi szabályokat nekik átadni, hogy velek szentiben azok megtartását ellenőrizhessenek és bizonyítványt adhassanak arról is, hogy július 10-án és augusztus 15-én a szentégekhez járultak. A ki ezen bizonyítványt illetékes, vagy tartózkodási helyének pébánosától megszerezni elmulasztja, annak az intézetbe való visszafogadása komoly akadályokba fog ütközni.

31. §. Ezen egyelmi szabályokat tartozik minden képezési növendék vagy szüleinek (gyámjának), vagy szülőjével házigazdájának a (kihirdetés) után átadni, és velek szüntelenleg alkatni, hogy tudomást szerezzve a benttartakozó, azok megtartását elegendőképen ellenőrizhessék és ez által a közfegyelmet fenntartásában az igazgatóságnyal segédkezet nyújthassanak.

32. §. Az igazgató és az osztályfőnök kívánataira köteles minden növendék ezen egyelmi szabályzatot, mután azt fegyelmel átolvasta és nevével ellátta — hárnikor előmutatni. (Folyt. köv.)

KÜLFÖLDI TANÜGY.

A becsiantialkoholikus kongresszuson több olyan érdekes mozzanat volt észlelhető, mely kapunk olvasóit is érdekelheti. Így például a legutóbb lefolyt nemzetközi összejövetelen az is szóba került, hogy Bécs tanulóifjúsága és elemi iskolás gyermekei közül minden huszonnyolcadik rendszeren iszik pálinkát (száz közül, tizen-nyolczan pedig bort, nyolczan sört. E számon is meglátszik körülbelül, hogy Bécsben szerencsére valószínűleg inkább csak a felnőttek adták magukat a butító sör többé-kevésbé mérsékelt élvezetere. Azok a tanítók, a kik a kongresszuson előadást tartottak, egyhangulag követelték, hogy gyermekek tizenégy éves korukig, még betegség esetere sem élvezhessenek szeszes italt akármelyik formájában. Minderre *Heinz* dr., miniszteri titkár, a közoktatásügyi kormány képviselője azt válaszolta, hogy a kormány mélyen rokonszenvez az antialkoholikus mozgalommal, osztja a felszólaló tanítók nézetét mindemben s gondoskodni fog arról, hogy népszerű iratok készüljenek az alkoholizmus ellen, valamint arról is, hogy már a tanulóifjúság olvasókönyveibe, olvasmányiba és ifjúsági irataiba olyan közlemények jussanak, a melyek bemutassák az alkoholizmus romboló hatását. Ezt a nyilatkozatot köszönettel vették tudomásul a jelenvolt tanfőriak: de másrészt *Unterecker* tanító joggal emelte ki a kongresszus nem csekély derűtsége között, hogy mindaddig nehéz lesz a gyermekek vagy a felnőttek alkohol-visszaélései ellen küzdeni, a míg azok az olvasmányok és ifjúsági iratok diósítik a bort és pálinkát s különösen az előbbit versben és prózában. Egy másik tanító azután bejelentette, hogy ő mondja: *hol bécsi tanító* esatlakozik az antialkoholizmus azon irányához, a mely a teljes abstinenciát írja elő. Ez a szörnyű nagy szám viharos derűtséget keltett a kongresszus kebelében: de hát a Gemüthhekeit klasszikus hazájában, a viertelek és kriglik, valamint a koreszmázás otthonában,

az osztrák birodalmi szék- és fővárosban nehéz lesz a teljes abstinenciának híveket szerezni, a melynek különben leglelkesebb híve és apostola *Forel*, svájci tanár, az antialkoholizmusnak Európaszerte fővezére. Remélhető azonban, hogy a hat abstinens tanítónak széppéldája idővel mégis fog vonzani. Egy nevezetes dolgot azonban elfelejtettek szóba hozni a bécsi antialkoholikus kongresszuson a gyermekekre vonatkozólag. *Belgiumban* évek óta áll fönn az az üdvös szokás, hogy iskolás gyermekekkel fogadást tétetnek, hogy, mondjuk: tizenöt éves korukig bort, sört, pálinkát nem isznak, a minek nagy jelentősége (s fényes eredménye is) van olyan iparos és gyári államban, a milyen *Belgium*. Azt sem említették föl, hogy Angliában most van tárgyalás alatt a törvény, mely tizenhat éven aluli gyermekeknek tiltja szeszes italoknak kiszolgáltatását. Ez a tilalom hasonló korig főnáll *Dániában*, *Hollandiában*, s b., sőt van ország, a mely ezt a kort a tizennyolczadik, huszonegyedik évig terjeszti ki. A belga, valamint ez az eljárás is mindenesetre alkalmas a gyermekek alkoholizmusának megakadályozására. Magyarországon tudunkkal erre nézve semmiféle országos intézkedés nem létezik, pedig nemcsak a felvidéken volna rá szükség. Tanítóink ezt nagyon jól tudják s valóban érdemes is beható figyelmükre hazánk gyermekeinek esetleg mutatózó alkoholizmusa.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

A szepeshelyi róm. kath. tanítóképző-intézet első évfolyamába az 1901.2. tanévre oly éptestű tanulókat vétetnek föl, a kik 14-ik évüket már betöltötték, de 18 évesnél nem idősebbek és annyi előképzettséget igazolnak, a mennyt a felső népiskolának, a polgári iskola, gimnázium és realskola alsó négy osztályának sikeres elvégzése nyújt. E követelmények igazolása szabályszerű iskolai bizonyítványval, vagy kivételképen fölvételi vizsgalattal történik. A tanítóképző III. osztályába oly tanulókat is vétetnek föl, a kik a polgári vagy középiskola hatodik osztályát sikeresen elvégezték s a test- és egészségtanból, lélektanból, módszertanból, zenéből és zenéből a pótlóvizsgálatot leteszik. A vizsgálat díjtalan. A fölvetett növendékek, kik jó előkészültséget s példás magaviseletet tanusítanak és szegénységüket igazolják, havi 8—16 korona segélyben részesülnek. A tanév szeptember hó 1-én kezdődik. Szepeshelyen, 1901. évi május hó 20-án. *Igazgatóság.*

A nagyszombatvidéki róm. kath. népnevelők egyesületének 1901 május hó 2-án tartott bizottsági ülésén kitűzött pályakérdések: 1. Kötelező dolgozat: A népiskola tanulóinak játékaírói. Mily játékok és mulatságok használandók a tanuló ifjúság kedélyének előnyös töltésére és hasznos szórakoztatására? Jutalmaztatik 20 koronával a Simor-alapból. 2. Szabad dolgozat: «Mikép ébresztendő s ápolandó a tanulóknban a szépségeti érzék, hogy maradandó eredménnyel járjon, tekintettel a szépségeti érzéknek a népeletben észlelhető nyilvánulásaira?» Jutalma az egyesületi pénztárból 2, illetőleg 1 cs. és kir. arany 3. Szilágyi Ferencz nagyszombati érsekhelynök úr ó Mga által kitűzött és 4 cs. és kir. arannyal jutalmazandó pályakérdés: «Szemeltessenek ki a hazai történelemből és csoportosítsanak azon események, melyek különösen alkalmasak a népiskolai tanulókat vallásról, csöösségét és hazafiságot emelni!» 4. «Mily eszközökkel nevelheti a tanító keresztény erkölcsökre a gyermekeket az iskolában és iskolakötelezettségük idején az iskolán kívül, mikép fékezendő eredménnyel a gyermekekben az

székiségi hajlam s végül mikép hathat a tanító volt tanulóinak erkölcsös életére ezeknek felnőtt korában? Két nevelési adományozótól 2 arany pályadíj. A pályadíjak f. évi *augusztus 24-ig* Jedlicska Pál esperes s egyenlő elnök úrhoz Felső-Dióra küldendő. Nagyszombatban fentjelzett üléséből. A központi bizottság

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanítógyűlés. A tapolca-b. füredi egyesült kör 1901. április hó 29-én tartotta évi rendes közgyűlését. B. Fűredien. A gyűlést megelőzőleg ft. Bognár Károly kápt.-tőthi plébános tapolca-kerületi tanfelügyelő úr «Veni Sancte»-val kezdte meg a fűrdő inézet kápolnájában tartott szentmisét. Bognár Károly elnök úr szent hitünkhez való ragaszkodásra buzdító szép beszéddel Jézus szent nevében megnyitja a gyűlést, melynek több tárgyai: Fölolvasást tartottak: Molnár Márton ó-budavári tanító a «Gondviselés» segélyalap ügyéről. Szakavatott munkája általános tetszést aratott. Teczely J. tihanyi tanító, az egyházmegyei «Tanítók Háza» alapjáról, melynek némely pontja különös figyelemre méltó voltánál, fogva azt a határozatot szűlte, hogy a egyes intézmény javára följajánotta a testület a tagsági díjaknak 50%-át mindaddig, míg a szükséges összeg együtt nem lesz: s ehez hasonló eljárásra kéri föl az egyházmegye többi tankerületét is. Ugyanerről olvasott föl Kovács József mon. apáti tanító is, a ki egy tanszerraktár létesítését ajánlja, mely a befolyó összegekből az alap javára bizonyos %-ot juttatna minden évben. Szigety Ödön ezen tételről: «Mit tehet a tanító a gyümölcsfaterenyésztés emelése tekintetében s mily hatósági intézkedésekkel emelhető az, mint közgazdasági tényező?» — olvasott föl általános tetszéssel fogadott értekezletet. Utána Skrivának Ede f.-dörgesjei tanító olvasta föl fontos okból távollevő Ujvári Imre csicsói tanítónak: «Az egyházmegyei tanügyi közlöny létesítése» kérdésének tárgyaló cikkét. Ugyaneztémáról értekezett Szabó József raposkai tanító szép eszmékben gazdag fölolvadásában. Végül Csendes Gyula f.-órsi tanító olvasott föl a gyermeki szeretet megnyeréséről igen sok igazságtól ragyogó értekezletet. A központi tanítógyűlésre képviselőkül megválasztották *Tarmássy Ferencz* bad.-tomaji tanító és egyesületi elnök, melléje pedig *Schöbly Gyula*, tapolcai tanító. Erre következett a tagsági díjak és a segélyalaphoz való rendes évi befizetés legszebb eredményével, melynek végezetével elnök úr a gyűlést befejezettnek nyilvánította. *Köszönetek Pál*.

A **Kis-Komárom és vidék** róm. kath. önképző-kör tanítógyűlését f. é. május hó 9-én tartotta Kis-Komáromban, melyen a szép számmal megjelent tagokon kívül — élükön Luk József zalambóki plébános, egyházközségi tanfelügyelő úrral — Méhes Kálmán kis-komáromi plébános úr, Fater István gessei és Erdőssy Károly kis-komáromi káplán urak is megjelentek, tanújelül a tanügy iránti meleg vonalmuknak. A gyűlést szentmiseáldozat bemutatása előzte meg, a melyen a tagok nagy része jelen volt. Ez alkalommal kedves meglepetést szerzett a jelen volt tagoknak Wache Adólf kis-komáromi tagtárs jeles orgonaszóval kísért iskolásgyermekek tiszta, szabatos éneklése. Szentmise után a tagok az iskola egyik tágas tantermébe gyűltek, a hol Záborszky József zala-szabari kartárs, alelnök válogatott szavakból összeállított lelkes elnöki megnyitást mondott. Az elnöki megnyitót követőleg ft. egyházközségi tanfelügyelő úr köszönetét fejezi alelnöknek eme, kartársait, az egyház és haza iránti szeretetre, munkásságra buzdító szavaiért. Beszédében folytatólag rámutat a jelen korra, annak ferde olveire, melyek szerint minden rumbólandó, a mi régi; új eszméket, új tanokat, új alapelveket állítanak föl. Mit szólnak azután ezen új eszmék, új tanok? anarchiát, a mely megingat mindent, a mi jó, végpusztulással fenyegeti e drága, annyi honi vérvél öntözött hazánkat: neki ront a szeretetet hirdető s gyakorló, ábrást vezető vallásunkra, eszűll illeti hazánk létezésével s további fönnállásával szoros összefüggésben levő szent keresztet. Kéri tehát a tanítókat, csepegtessék a gyermek fozokony lelkébe az Isten és egyház, mint édes anyai iránti szeretetet, mert a ki hű vallásához, az rossz hazai nem

lehet. Kijelenti továbbá, hogy büszkeséggel híve a kath. iskolában uralkodó rendszernek, mert egyedül e rendszer biztosította hazánknak ezeréves fönnállását s további létezését is csak e rendszer létezésével fűzi össze. Ezek után Pállos János bókaházai kartárs gyakorlati előadást tartott a «kiegészítő»-ről, mit a kör köszönettel vett. Következett a veszprémi központi bizottság által tárgyalásul kitűzött négy tételnek előadása és megvitatása. Úgy mint: a) A «Gondviselés» segély-alap ügye. b) «A veszprémi egyházmegyei «Tanítók Háza» alapjának állapota és további teendők. E két tételt Ujj József karosi kartárs adta elő; c) «Mit tehet a tanító a gyümölcsfaterenyésztés emelése tekintetében s mily hatósági intézkedésekkel emelhető az mint nemzetgazdasági tényező». Előadó Polesinszky János nemes-rádi kartárs. d) «Egyházmegyei tanügyi közlöny létesítése.» Tárgyalta Wache Adólf kiskomáromi tanító. A fenti tételek tárgyalása után Pap József körelnöknek a körből való távozása által megüresedett elnöki szék töltött be, a melyre egyhangúlag Polesinszky János nemes-rádi kartárs választott. Pénztárnokul, Polesinszky helyébe Péchi Béla dióskáli kartárs választott. A kör jegyzőkönyvi köszönetet szavazott még az eltávozott volt elnöknek azon fáradságtalan munkásságáért, a melyet úgy mint tag, valamint elnöki teendői közepette tanusított. A jövő évi gyűlésre Herboly Géza zala-apáti és Beke Mihály kehidaí tanítók fölolvadásra, illetve gyakorlati előadásra vállalkoztak. A veszprémben tartandó nagygyűlésre küldendő képviselőkül Polesinszky János elnök és Draskovits Márton jegyző választottak. Ezek után a kör pénztára lett átvizsgálva, minek megförtémtével úgy a «Gondviselés», mint a kör tagsági díjai szedettek be. Jövő évi gyűlés helyéül Zala-Apáti jelöltetett. *Draskovits Márton*, jegyző.

Tanítógyűlés. A «bajavidéki róm. kath. néptanító-egyesület» f. évi május hó 28-án d. e. 10 órakor Baján, az alsóvárosi iskolában tartotta rendes közgyűlését a következő tárgysorozattal. I. D. e. fél 10 órakor «Veni Sancte». II. 10 órakor a közgyűlés megnyitása. 1. Megnyitói beszéd, tartotta Kovács Máté apát, elnök. 2. Császa György érsek úr önmélt. üdvözlése. 3. Emlékbeszéd Mocsy Antal fisztelebéli tag fölött. Tartotta Vojnits Dániel apát, társelnök. 4. Részvétirat intéztetett a Mocsy-családnhoz. 5. Csapláros János volt kongresszusi képviselő beszámoló jelentése. 6. Titkári jelentés. Előterjesztette Sterk József titkár. 7. A vita-tételek tárgyalása: a) «Kell-e külön tanterv az osztatlan népiskolának?» Előadó: Bugyáki János daátovai t. b) «Az irvaolvasás tanításában bir-e jogosultsággal az az újításra törekvő irányzat, mely azt sürgeti, hogy a betűk tanítását a nyomtatott nagy betűkön kezdjük?» Előadó: Drégely Kálmán mélykúti t. 8. Az iskolai kirándulásokról fölolvastatott Lissák János bajai t. 9. Az állandó bíráló bizottság jelentése a pályaművekről. Előterjesztette: Würtz Pál biz. elnök.

Tanítógyűlés. A győregyházmegyei Csepreg esperesi kerület róm. kath. tanító-egyesülete folyó évi május hó 23-án tartotta meg tavaszi közgyűlését Ujkéren. A gyűlést szentmise előzte meg, melyet Vidder Cyprián esperes, káptalan visi plébános úr mutatott be a Mindenhatónak. Szentmise után a kerületi tanítóegyesület egyházi elnöke, az esperessel élén, vonult az iskolaterembe, hol a tanácskozmányt elnök megnyitotta, s beszámolt az évi zárvizsgákról, s a kerületi tanítóegyesület elismerést szavazott az iskolában elért eredményért. Az esperes elnök megnyitói beszéde után, világi elnök Kiss József, iváni tanító emlékezett meg az elhunyt megyés püspök, nméltóságú dr. Zalka Jánosról. Meltatta annak bokról érdemeit a tanügy terén, s emléket jegyzőkönyvileg megörökíteni indítványozta, mi egyhangúlag elfogadott. Fölolvastatott az «irvaolvasás tanításának módszere a népiskolában» című munkákról beérkezett bírálat, mely a pályadíjat «lassan jár, tovább érsz» jellegű munkának ítélte oda, melynek szerzője Finda Pál nemeskéri tanító: s munkálata egész terjedelmében fölolvastatott. Több apróbb egyesületi ügy letárgyalása után a tanácskozmány bezárattott, s most a megyei kir. tanfelügyelő, Szabó Károly kir. tanácsos, tanfelügyelői működésének 25 éves jubileuma alkalmából diszközgyűlés tartott. A kir. tanfelügyelőt a küldöttség hívta meg a plébá-

niars. Megérkezvén, a Himnusz első versének eléneklése után Kiss József elnök üdvözölte az ünneplőt: kiemelte üdvözítő beszédében 25 éves működése alatt szerzett érdemeit; melláta a megyei tanügy terén elért sikereit. Erre lelepleztetett az egyesület által készített életnagyságú és a megszólalásig háttérrel, mely képet az egyesület nevében szeretet- és hála jeléül följajlani az ünneplőnek. A főfelügyelő meghatott szavakban mondott köszönetet az egyesület egyházi elnökének és a tanítóknak a nem várt megüppeléstől. Biztosította a tanítókat, hogy továbbra is eltegezzék lesz a megyei tanügyemelés, a tanítók tekintélyének emelése, az állam és egyház közötti zavartalan együttműködés apodása. Ezután Horváth István imáni tanító ár elszavalta Báogh István költeményét, a «Nap-szármások»-at. A «Szózat» eléneklése után a díszgyűlés lezáratott.

IRODALOM.

Megjelent. A Szent-István-Társulat újabb a következő könyvekkel gazdagította az ifjúsági irodalmát: *Gonczai szent Alajos, az ifjúság példaképe és példaképe.* Fényes ábrázolása a hat vasárnapi ajátosság és imádságok. Irta *Popescu-Gaspár.* Az esztergomi egyházi főhatóság engedelmével. Budapest, 1901. 16-rét, 96 lap. A közelebbi iskolai vizsgálatok alkalmából igazán hasznos és pompás kiállításra ajándékkönyvecskét adott közre a Szent-István-Társulat a következő munkában. Tartalma: Szent Alajos élete. Szent Alajos ünnepe, hónapja és társulata. Elmékedések a hat vasárnapi szent Alajos erényei fölött. Misemádság szent Alajos tiszteletére. Gyónási ajátosság. Szentaldózsára való ajátosság. Erénytűkör az ifjúság számára szent Alajos példája szerint. Szent Alajos követése a tanulmányokban. Litania szent Alajos tiszteletére. Szent Alajos följajló imádsága a boldogságos Szűzhez stb. — A remek költésű könyvecskét szent Alajos képe díszíti. Ár: 50 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában. Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

A magyar föld. A Szent-István-Társulat kiadásában megjelent «Magyar nép könyvtára» IX. és X. köteté Magyarország földrajzi és etnográfiai ismertetését tartalmazza. *A magyar föld* címen, két kötetben (142 és 165 l.) A magyar földet *Székely* János írta, a nem csupán színes tollal író, hanem Magyarország alapos ismerője is. Teljesen megfelelt a Szent-István-Társulat intenciójának, hogy rábírta már ugyanez a Társulat Magyarország történetét is ilyen rövid, de minden lényeges dolgot felölelő alakban kezébe adta a népek, vezérkönyvet adjon neki arra is, hogy hazájának földjét, lakóinak, azok munkájának és művelődésének állapotát megismertesse és így szívébe vésődjék a drága szép hazának szeretete. Erre a szerepére öntött bevezető részben s a hazai föld ismeretéből igyekszik erősebben lángra gyújtani az olvasó nép-lelkében ezt a nemies érzést. A munka két részre oszlik. Az általános részben nagy vonásokkal rajzolja meg Magyarországot. Először fekvését magyarázza meg, azután megismerteti bennünket Magyarország kialakulása» címen történelmi följajzával; majd az ország területét, hegységait, vizeit, rajza le festődleg és érdekesen; következik természeti viszonyainak rajza: éghajlata, természeti világa. A természet világból a lelki élet nyilvánulásaihoz vezet: ismereti a lakosság nemzetiségi és vallási viszonyait, alkotmányát, kormányzását, a nép életét, meg pedig külön a nemzetiségek szerint: építkezésüket, ruházatukat, szokásaikat, művelődésüket, végül a nemzet gazdasági munkáját: a mezőgazdaságot, ipart, bányászatot, kereskedelmet, a közlekedési viszonyokat. Az általános részt követő részletes részben azután sorra ismerteti Magyarország vármegyéit, külön fejezetet szentelve Budapestnek, meg Fülménak; meg pedig természetesen nem csupán az anyaország, hanem Horvát-Szlávonország vármegyéit is, továbbá függetlenként Dalmáciát, mely jogilag Magyarországhoz tartozik. A népszámlálás főeredményei már érvényesültek e kis könyvecskében, a mi kézikönyvi használhatóságát kétségtelenül teszi. Csak a nemzetiségi és felekezeti viszonyok maradtak meg az 1891-ik adatok szerint, mert

ezek még nincsenek földolgozva a statisztikai hivatal által. A kis munka sokat nyer színeségében és megbízhatóságában azzal, hogy nagyrészt a szerző közvetlen ismeretéből és tanulmányából dolgozott; e mellett azonban egyes részeit mind olyan írók néztek át, a kik az illető vidékeket alaposan ismerik. A két színes táblájú kötet együtt 1 K 20 f, tehát rendkívül olcsó.

Pompéji utolsó napjai. Regény. Irta Lord Lytton *Bulwer.* A magyar ifjúság számára átdolgozott kiadás. Budapest, 1901. 8-rét, 320 lap. A Szent-István-Társulat, mely *Dickens* *Twist* Oliver-jével megkezdte a magyar ifjúság számára átdolgozott klasszikus regények sorozatát: kiadta most Lord Lytton *Bulwer* világhírű regényét — Pompéji utolsó napjai, ugyancsak az ifjúság számára, *Twist* Oliverhez hasonló, finom és izlées nyomású és angol vászonkötésben. *Bulwer* e híres regénye nem mai keletű ugyan, de sohasem volt idősebb, mint manapság, a mikor *Sienkiewicz* «*Quo vadis?*» című regénye milliónál több példányban forog közkézben. *Bulwer* regénye ugyanabból a korból való, melyből *Sienkiewicz* is merített: a hajnalodó kereszténység és az alkonyodó pogánység megragadó küzdelmének korából. *Bulwer* az ő regényét hozzáfűzte egy megrázóan érdekes eseményhez, a *Vezuv* kitéréséhez, mely Pompéjút elpusztította s a rettentő pusztulást ragyogó fantáziával eleveníti meg. A ezirkeszi játékkal, mely *Sienkiewicz* regényének egyik leghatalmasabb fejezete, már *Bulwer* regényében is találkoztunk s általában ügylőszik, a nagy angol író nem volt hatáskülül a nagy leányel íróra. A Szent-István-Társulatot e regény kiadásában is az a cél vezette, hogy erkölcsi és esztétikai tekintetben egyaránt kiváló művet adjon az ifjúság kezébe, olvast, a melyet az ifjúság nemcsak használna, de élvezettel is olvashat. *Bulwer* regényének jelentékeny erkölcsi és kiváló művészi értéke mellett nem csekély művelődéstörténelmi értéke is van s így nemcsak erkölcsi és izlésfejlesztő munka, hanem olyan, a mely a műveltséget is gyarapítja. A Társulat finom angol illusztrációkkal is ellátta a könyvet, hogy *Bulwer* regénye olyan formában kerüljön a magyar ifjúság kezébe, a melyet a mindenképen kiváló munka megérdemel. Az átdolgozás művészi és magyaros. A könyv ára 2 korona 40 fillér. Megrendelhető a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában: Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

VEGYESEK.

A kath. tanügyi tanács, a kath. tanítók országos Bizottságának állandó bizottsága, f. hó 12-én délelőtt 10 órakor a Szent-István-Társulat tanácskozó-termében gyűlést tart, melynek fő-tárgya lesz az augusztusi közgyűlés előkészítése. Az ülésen dr. *Walter Gyula* praelátus kanonok, főtanfelügyelő értekezést tart: «A délelőtti oktatásról». (A munka és pihenés.) Ezután a következő indítványok tárgyaltnak: 1. A kath. tanítók és tanárok érdekképviselete az országos tanítói nyugdíjalap bizottságában. 2. Wodiáner-féle alapítvány tárgyában teendő javaslat. 3. Határozott eljárás megállapítása a kántortanítók osztozkodási ügyében. 4. Az elhalt tanító özvegyének felévi haszonélvezete körüli teendők. Dr. *Steinberger Ferenc* kanonok, egyházi elnök, már szétküldötte a tagoknak a meghívást és mi hiszszük, hogy a változatos tárgysorozat lelkesíteni fogja a tagokat a megjelenésre. Különbö örmémmel tapasztaljuk, hogy a tanács ülései iránt időről-időre fokozottabb mértékben nyilvánul az érdeklődés, a mely kedvező tapasztalat mindenesetre az intézmény életrealósága mellett érvel. Örmémmel várjuk a fővárosba a tanács tagjait.

Iskola-főlavatás Buda-Eörsön. Örökké emlékezetes maradt a buda-eörsi hívek előtt a háromszoros ünnepély, melyet a múlt bucsuvasárnapon megültek, mikor Kóli Medárd dr. püspök körükben megjelent, hogy a bérmelési végezzé. A főpap hintáját díszbandérium kísérte hozta a községbe, hol 300 fehérre öltözött leánya, énkön az elüljáróság, üdvözölte a vendéget. Aztán harangzúgás közepette elindult a hosszú menet az újonnan épült, nagy egyszerű teremmel ötvített iskolába, miközben a nép tárden alva fogadta a püspök áldását. A megnagyobbított és az irtalmastestvérek vezetésére bízott katolikus iskolának és óvodának fényes segédlet mellett történt ünnepélyes besztertelése után a püspök meleg hangon megköszönte mindazoknak áldozatkésztséget, kik az iskola felépítéséhez hozzájárultak és létesítése mellett lándzsát tarték: a beláthatlan, megindult sokasághoz pedig lekes hazilító beszédet tartott, melynek végeztével ezer ajkon tözendült a Te Deum.

Vizsgálat kitüntetésekkel. Török-Báinton, a németajkú község róm. kath. fiúiskolájában a napokban volt az évzáró vizsgálat. A tanulók mind magyar nyelven vizsgáltak s szép aktusa volt a vizsgálatnak a kitüntetések, díjak kiosztása. Néhai Wolf György híres történész, Török-Báint születte évensínt kiadni rendelt aranyát Negyesi dr. középiskolai tanár Jeszít Pál VI. oszt. tanulónas adta, ki a magyar nyelvben legtöbb eredményt ért el. *Zimándy* Ignác volt plébános, országgy. képviselő 200 koronás némesleikü adományát *Ludwig* Béla a ker. irodalom terén s a népmagyarosítás körül és *Schnall* Zsigmond az iskolai énektanításban kifejtett buzgalomuk elismerésül kapták meg. Délben nagyszámu közönség élvezte *Weiber* Miklós plébános szíves vendégszeretétét.

Felhívas az esztergomi érs. tanítóképző volt növendékeihez. O Eminentiajának, a bib. Hercegyprímásnak magas kegyéből és az esztergomi szeminarium mult Elüljáróságának bőkezűségéből teljesíthetem ugy a magam, mint volt növendékeim rég táplált hó óhajtasát: a tanítók lelkiigyakorlatát. Felhívom tehát mindazon, most már az életben működő kedves tanítványaimat, kik a jövő hó 4. és 5. napján tartandó szent gyakorlatokon részi óhajtanak venni, az intézethen nyert ker. szellemet és meggyőződést újra föléleszteni és megerősíteni óhajtlják, sziveskedjenek e szándékukat velem folyó hó 30-ig közölni. Szállást és ellátást a szeminarium vendégszeretététől fognak nyerni. A lelki gyakorlatokat *fr. dr. Prohászka Ottokár* ur fogja vezetni. A résztvevni óhajtlók július 3-án esti 7 órára sziveskedjenek a szeminariumban megjelenni. Esztergom, 1901 június 4. *Guzsóni Vilmós*, igazgató.

Lelekiigyakorlatok tanítók számára. Pozsonyban, a Jézustársasági kollégiumban már két év óta a nagy számban lelekiigyakorlatok tartattak magyar nyelven hazánk t. tanítói számára. Ez évben is örömmel fogadja a Jézustársaság pozsonyi kollégiuma az ország t. tanító urait. A *lelekiigyakorlatok július 15-én, hétfőn este 6 órákor kezdődnek és július 19-én, pénteken reggel végződnek.* Tisztelettel kérjük a t. tanító urakat, kik a lelekiigyakorlatokban résztvevni óhajtanak, hogy arról a Jézustársaság pozsonyi kollégium h. igazgatóját július 10-ig értesíten megyeskedjenek. Hozza isten a népnevelés és népoktatás laudatlan munkásait! *Sepcald Ottomár*, S. P. v. rektor. Pozsony, Batthyány-tér 1.

Meghívó. Az egri főegyházmezei róm. kath. tanító egyesület «Szendrői kör» folyó évi június hó 13-án Edeleuthen a róm. kath. iskolában tartja évi rendes közgyűléset, melyre a tagok és a tanügybaratok tisztelettel meghívatnak. Szendrő, 1901 május hó 30-án. *Az elnökség.*

Meghívó. A munkácségyházmegzei gör. kath. tanító egyesület huszti kör tavaszi közgyűléset június hó 11-én délelőtt 9 órákor Huszton az elemi népiskolában tartja, melyre a kör tagjait, úgyszintén a tanügy barátait tisztelettel meghívom. Huszton, 1901 június hó 5-én *Szűcs József*, körelnök.

Elismerés róm. kath. iskolában. Mellek község róm. kath. iskolájában mult hó 11-én tartott a záróvizsga, mely alkálommal az egyházkerületi esperes-tanfelügyelőn kívül megjelentek még a járási th. főbíró, Bereczely, valamint Kányánszki J. földbirtokos Füssről és a szintén Verebely

járási állatorvos, sok szülő és iskolaszék tagjai. A tisztán tói község lakói igazán mondhatják, hogy tanítójuk a haza drága nyelvére, ugy a hazaszeretetre oly odaadással tanítja növendékeit, mit hazafias működése meg is mutatta és felsőbb hatóságához szorgalma a nevezett urak által fölterjesztve lett.

Kérelem. Alulírott könyvkiadóhivatal tisztelettel kéri az összes hazai iskolák igazgatóit és vezetőit, hogy a tanév végén kiadni szokott program-értesítőjüket néki egy példányban megküldeni kegyeskedjenek. A szíveségért előre is hálás köszönetet mondunk. Tisztelettel a *Szent-István-Társulat Könyvkiadóhivatala*, Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28.

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergom érseki megye.

A nyiri (Barsm.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetteik. Jövedelme: három szoba, konyha, kamra, istálló, félszer, tágas udvar, 232 □ öl kert, nyolcz méter hasábfá az uradalomtól saját használatára, nyolcz méter a községtől iskolafűtésre, 11 katasztrális hold és 1226 □ öl jó minőségű szántóföld, mely után az adót és 100 korona munkaváltást a község fizeti. Parber 5 hektó buza. Tandj hetven gyermek után tejenként két korona, ismétlők tanításaiért negyven korona. Ostyasütésért négy korona, stóla és alapítványi misék után legalább huszonöt korona. Kérvények *fr. Varga József* nagy-sallói esperes úrhoz adandók be. Választás június 27-én délelőtt 9 órákor tartatik meg. 164 1—1

Mankócz főkközség (Bars megye) róm. kath. népiskolájához okleveles tanító vagy tanítónő kerestetik. Összes javadalma 800 kor. államsegéllyel, lakás, kertész. A kérvények f. évi július 15-ig küldendők be. *Velsicz Csaból Ferencz*, iskolaszéki elnök. 165 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

A jános-gyarmati (Barsm.) róm. kath. iskolaszék két népiskolai osztálytanítói állomásra pályázat hirdet. Jövedelme: tisztességes lakás, hat öl kemény tűzta és 400 forint készpénz ugy az egyiknek, mint a másiknak. Tanítási nyelv magyar-német. Pályázhatnak tanítók, tanítónők, esetleg óvónók is. Pályázati határidő 1901. aug. 1. *Feldmayer Agoston*, plébános. 167 1—3

Rozsnyói püspöki megye.

A szomolnokhuttai (Szepes megye, vasútállomás) róm. kath. kántortanítói állomásra f. hó 29-éve pályázat hirdetteik. A kérvény a kir. *soványi érdekhivatalhoz* intézendő, de a szomolnokhuttai plébániahivatalnál nyújtandó be. Jövedelme: a magas erdőkincstártól 284 korona; 54 úrm.³ bükk-hasábfá házhoz szállítva; 36 úrm.³ fa az iskola-títésére; a községtől 127 korona; rendkívüli segély 100 korona; egyebek 37 korona és jó lakás. Kivánatlik orgonálásbani jártasság, magyar és német nyelv. Tornára és ismétlőoktatásra köteles. Állomás szeptember 1-jén elfoglalandó. 166 1—1

Uzapanyiti (Gömörm.) róm. kath. anyaegyházi kántortanítói állomásra június 23. napjára pályázat hirdetetik. Jövedelme: lakáson, házkerten kívül 800 korona, melyből 596 koronát az adóhivatal, 120 koronát az egyházmegye fizet, a többi — legkisebb számítás szerint — a tandj, stóla, fa- és földilletményből jön. Ha pedig gyermek által végezhető harangozóságot elfogadja a megválasztott, ez körülbelül 120 koronát jövedelmez. Csak okleveles pályázhat. A jövedelmet a választástól élvezi, állás augusztus 15-ig elfoglalandó. Személyes megjelenés elonyos. Folyamodványok *Kutka* plébánoshoz czimzandók. 169 1—1

Váczi egyházmegye.

A szödi róm. kath. III. tanítói állásra pályázat hirdetteik. Fizetése a hitközségtől: 100 korona, lakáspénz 100 korona, államsegély 700 korona. A kérvények június hó 29-ig *Krelnák János* plébánoshoz Szödre (Pestm.) küldendők. 168 1—1

ELSŐ MAGYAR ALTALANOS BIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG BUDAPESTIEN.

I. Éves számviteli beszámoló a 1900. évről.

Megjegyzés a 1900. december 31-én.

TELEP.

Main financial statement table with columns for 'Kiadások' (Expenses) and 'Bevételek' (Revenues). It lists various categories like 'Különféle költségek', 'Közvetített költségek', and 'Közvetlen költségek' with corresponding amounts.

KIADÁSOK. HARMENCVÉTEZÁRHE KÉVI ZÁRÁSÁRA 1900. JANUÁR 1-ÉL DECEMBER 31-IG. BEVÉTELEK. II. ÉVES SZÁMVITELI BESZÁMOLÓ A 1900. ÉVRŐL.

Continuation of the financial statement table, detailing specific expense and revenue items such as 'Különféle költségek', 'Közvetített költségek', and 'Közvetlen költségek'.

Magyarországi Államkassza. Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.

Magyarországi Államkassza. Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.

Magyarországi Államkassza. Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.

Magyarországi Államkassza. Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.

Magyarországi Államkassza. Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.

Magyarországi Államkassza. Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.

Magyarországi Államkassza. Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.

Magyarországi Államkassza. Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.

Magyarországi Államkassza. Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.

Magyarországi Államkassza. Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.

Magyarországi Államkassza. Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.

Magyarországi Államkassza. Budapest, VIII. Szentkirályi-utca 28/a.